

“Tasdiqlayman”

O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor

N.X.Raxmankulova _____

“ _____ ” _____ 2020-yil

“ Qalamtasvir” fanidan
SILLABUS (ishchi dastur)

Bilim sohasi:	100000- Tabiiy
Ta’lim sohasi:	110000-Pedagogika
Ta’lim yo‘nalishi	5110800 – Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi:
Semestr:	1,2,3,4,5,6
Kreditlar soni:	4,4,4,4,4,4

Mashg‘ulot turi	Ajratilgan soat	Semestr					
		I	II	III	IV	V	VI
Nazariy (ma’ruza)							
Amaliy	320	60	60	60	40	60	40
Mustaqil ta’lim	340	60	60	60	50	60	50
Kurs ishi	-	-	-	-	-	-	-
Jami auditoriya soatlari	320	60	60	60	40	60	40
Umumiy o‘quv soatlari	660	120	120	120	90	120	90

Toshkent – 2020

Fanning ishchi o`quv dasturi O'zbekiston respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 20__ yil "___" __ dagi __ - sonli buyrug'i bilan (buyruqning ___ - ilovasi) tasdiqlangan "Qalamtasvir" fani dasturi asosida tayyorlangan.

Tuzuvchilar:

S.B.Maxkamova. - «Tasviriy san'at va uni o'qitish metodikasi» kafedrası
katta o'qituvchisi

Taqrizchilar: Xakimov U.B. – P.P.Benkov nomidagi respublika
ixtisoslashtirilgan rassomlik maktabi direktori

S.Bulatov. – - Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika
universiteti "Tasviriy san'at va uni o'qitish metodikasi"
kafedrası pedagogika fanlari doktori proffesori

TDPU Texnologik ta'lim

fakul'teti dekani:

2020 yil "___" _____ X.Sh.Qodirov
(imzo)

Tasviriy san'at va uni o'qitish
metodikasi kafedrası mudiri:

2020 yil "___" _____ R.Sh.Xalilov
(imzo)

Fan dasturi Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Kengashining
20__ yil __ avgustdagi "___" – sonli bayon bilan tasdiqlangan

Modul / kurs sillabusi
Texnologik ta'lim fakulteti
5110800 – Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi ta'lim yo'nalishi

Kurs:	Qalamtasvir
Kurs turi:	Majburiy
Kurs kodi:	QalTM30022
Yil:	3
Semestr:	1,2,3,4,5,6
Ta'lim shakli:	kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	Amaliy 60 soat
Ma'ruza	Yo'q
Amaliy mashg'ulotlar	60
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Amaliy
Kurs tili:	o'zbek

Kurs maqsadi (KM)

KM1	Fanni o'qitishdan maqsad Qalamtasvir - barcha tasviriy san'at turlarining; rangtasvir, dekorativ amaliy san'at, grafika, xaykaltaroshlikning asosi sifatida bo'lajak pedagog rassomlarga borliqni ko'rib-kuzatib to'g'ri tasvirlash, borliqni idrok etish, qo'l, ong va sezgi organlarini shakllantirish hamda bo'lajak rassom-pedagoglarni tasviriy san'at asoslariga o'rgatishni maqsad qilib qo'yadi.
------------	--

Kursni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1	Boshqa kasbiy fanlari qatorida bo'lajak o'qituvchi-rassomlarni tayyorlashda asosiy mezon hisoblanib, u talabalarga amaliy mashg'ulotlar o'tkazish orqali olib boriladi. Shuni ta'kidlash kerakki, amaliy mashg'ulotlar birgalikda qatorida nazariy bilimlar ham bo'lajak rassom-pedagoglarga ularning keyingi pedagogik va ijodiy faoliyatlarida muhim o'rin tutadi.
----------	--

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jixatidan:
TN1	Qalamtasvir asoslarini o'rganish
TN2	Qalamtasvir fanining maqsad va vazifalari. Shaklni konstruktiv tahlil qilish. Qalamtasvir fanini muhim xususiyati va obrazli ifodalash.
TN3	Qalamtasvir fanini muhim xususiyati va obrazli ifodalash.
TN4	Chiziqli va havo perspektivasi haqida asosiy tushunchalar. Chiziqli va havo perspektivasini qo'llagan holda qalamchizgi va qoramalar ishlashni o'rganish.
TN5	Tasvirlashning turli texnikalaridan foydalanib kompozitsiyalar bajarish.
TN6	Oltin kesim qonuni, kompozitsiya markazi, simmetriya va assimetriya haqida tushuncha.
TN7	Chiziqli va havo perspektivasini qo'llagan holda qalamchizgi va qoramalar ishlashni o'rganish
TN8	Kompozitsiya markazi, simmetriya va assimetriya haqida tushuncha.
TN9	Odam boshining suyagi qurilishi haqida ma'lumot.
TN10	Odam boshining qurilishi haqida ma'lumot.

Kurs mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)	
A1	<p>Geometrik shakllar va jismlardan tashkil topgan natyurmort</p> <p>Qalamtasvir fani tasviriy san'atning asosi sifatida. Qalamtasvir fanining maqsad va vazifalari. Shaklni konstruktiv tahlil qilish. Qalamtasvir fanini muhim xususiyati va obrazli ifodalash. Soya yorug' jihatlari qalamtasvir fanining asosiy vositasi sifatida ahamiyatini o'rganish. Geometrik jismlarning yorug' va soya joylarini belgilab, tus jihatlarini topish. Geometrik shakllarda yorug' va soya, refleks, bliklarini, tus berish usullarini o'rganish. Natyurmort kompozitsiyadagi hajmdorlikni, fazoviylikni ifodalash. Natyurmortni yaxlit bir butunlikda tugallash.</p>
A2	<p>Gipsli rozetkadan tashkil topgan natyurmort</p> <p>Chiziqli va havo perspektivasi haqida asosiy tushunchalar. Chiziqli va havo perspektivasini qo'llagan holda qalamchizgi va qoramalar ishlashni o'rganish. Natyurmortdagi gips naqshli rozetkaning yorug' va soyalarini belgilab, tus jihatlarini topish.</p>

	<p>Gips rozetkada yorug' va soya jihatlarini shtrixlashorqali tasvirlash usullarini o'rganish. Kompozisiyadagi hajmdorlikni, fazoviylikni ifodalash Gips rozetkadan tashkil topgan natyurmortni yaxlit bir butunlikda tugallash.</p>
A3	<p>Mato burmalari fonida gipsli geometrik jismlardan tashkil topgan natyurmort.</p> <p>Tasvirlashning turli texnikalaridan foydalanib kompozisiyalar bajarish. Yorug' va soya jihatlarini shtrixlash orqali tasvirlash qalamtasvir fanining asosiy vositasi sifatida ahamiyatini o'rganish. Kompozisiyani qog'oz yuzasida joylashtirish, kons truktiv qurilishini o'rganish. Mato burmalari fonida gipsli geometrik jismlardan tashkil topgan natyurmort kompozisiyasidagi hajmdorlikni, fazoviylikni ifodalash. Mato burmalarini och to'qligini aniqlab tushlash va yaxlit bir butunlikda tugallash</p>
A4	<p>San'at atributlaridan tuzilgan natyurmortning qalamtasviri</p> <p>Oltin kesim qonuni, kompozisiya markazi, simmetriya va assimetriya haqida tushuncha. Chiziqli va havo perspektivasini qo'llagan holda qalamchizgi va qoramalar ishlashni o'rganish. Kapitel bo'lagini konstruktiv tahlil qilish orqali qurilishini qog'oz yuzasida mashq qilish. Qalamtasvir fanini muhim xususiyati va obrazli ifodalash. San'at atributlaridan kapitelning turlarini, tuzilishini ahamiyatini o'rganish. Kompozisiyani qog'oz yuzasida konstruktiv qurilishini, joylashtirishni tekshirish va tushlash orqali uning xajmini ko'rsatish. Kapitel bo'lagini yorug' va soya qonuniyatlariga amal qilgan xolda umumlashtirish. Natyurmort kompozisiyasini yakuniy bosqichini bajarish</p>
A5	<p>Uy-ro'zg'or buyumlaridan tashkil topgan murakkab bo'lmagan natyurmort.</p> <p>Kompozisiya markazi, simmetriya va assimetriya haqida tushuncha. Chiziqli va havo perspektivasini qo'llagan holda natyurmort buyumlarini qog'oz yuzasida konstruktiv qurilishini, joylashtirish Turli shakl va fakturali uy-ro'zg'or buyumlarini bir biriga nisbati, hajmi, xossasiga, materialiga qarab buyumning o'ziga xos jihatlarini tus orqali ko'rsatish Natyurmort buyumlarida yorug' va soya qonuniyatlariga amal qilib tushlash bosqichi.</p>

	Naturmort kompozitsiyasini yakuniy bosqichini bajarish va tugallash
A6	<p>Inson bosh suyagini turli rakurslarda tasvirlash</p> <p>Odam boshining suyagi qurilishi haqida ma'lumot. Modelni o'rganish, qisqa muddatli chizgilarni bajarish. Inson bosh suyagini konstruktiv qurish orqali o'rganish. Inson bosh suyagini yuz nisbatlarini to'g'ri ifodalab tasvirlash. Inson bosh suyagini yorug'-soya qonunlariga amal qilgan holda tushlash. Inson bosh suyagini turli rakurslardagi xolatini tushlash orqali umumlashtirish. Inson bosh suyagini umumlashtirish va ishni yakuniga yetkazish.</p>
A7	<p>B.Mikelanjeloning David haykali boshining bo'laklari qalamtasviri (burun, quloq, lab, ko'z)</p> <p>David boshining bo'laklari, lab bo'lagi qalamtasviri. Portret, plastik anatomiya, perspektiva qonunlariga asoslangan holda burun modelini qurishni o'rganish. Burun modelni o'rganish, qisqa muddatli chizgilarni bajarish, konstruktiv qurilishini topish. Ko'z modelini nisbatlarini to'g'ri ifodalab tasvirlash. Ko'z modelini yorug'-soya qonunlariga amal qilgan holda vazifani tushlash. Quloq modelini yorug'-soya qonunlariga amal qilgan holda vazifani tushlash va yakunlash. Quloq modelini konstruktiv qurilishini topish. B.Mikelanjeloning David haykali boshining bo'laklari qalamtasviri. Umumlashtirish va ishni yakuniga yetkazish</p>
A8	<p>Kesik bosh gips namunasini qalamtasviri</p> <p>Odam boshining qurilishi haqida ma'lumot. Modelni o'rganish, kesib ishlash usulida mashq qilish. Kesik bosh gips namunasini qisqa muddatli chizgilarni bajarish. Kesik bosh gips namunasini konstruktiv qurish va tushlash. Kesik bosh nisbatlarini to'g'ri ifodalab tasvirlash. Kesik bosh gips namunasini yakuniy bosqichi umumlashtirib yaxlit bir butunlikda yakunlash.</p>

Asosiy adabiyotlar	
1	Baymetov B. “Qalamtasvir”. Darslik 1-qism.- Toshkent, 2006.
2	Р.ХАЛИЛОВ. РИСУНОК ИЗДАТЕЛЬСТВО «NAVUZ» 2013
Tavsiya qilinadigan qo‘shimcha adabiyotlar	
1	Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib intizom va shxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari bag‘ishlangan majlisidagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Halq so‘zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, № 11
2	Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent, “O‘zbekiston”, 2017 yil
3	Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash- yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi.Toshkent, “O‘zbekiston”, 2017 yil
4	Mirziyoev Sh.M.Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. Toshkent, “O‘zbekiston”, 2017 yil
5	B.Boymetov “Qalamtasvir” Pedagogika institutlari va universitetlari talabalari uchun o‘quv qo‘llanma. Toshkent, 1997.
6	Tojiev B, Mahkamova S. “Qalamtasvir” (Dastlabki saboqlar). Metodik qo‘llanma. Toshkent, 2013.
7	P.Thomas, A.Taylor Drawing, London-2011
8	B.Barber “Full course of the drawing”, Barselona-2014.

Dastur muallifi:	Katta o‘qituvchi Saodat Mahkamova Bahtiyarovna
E-mail:	saodat_mahkamova@ mail.ru
Tashkilot:	Nizomiy nomidagi TDPU, Tasviriy san’at va uni o‘qitish metodikasi kafedrası

ДОЙМХА